

מדריך למשתמש בערכת קלפי אקלים

מיומנויות רגשיות-חברתיות | אקלים חינוכי

ההיגדים בנושא אקלים חינוכי הם על-פי הניסוח של שאלוני אקלים ראמ"ה תשפ"ב

(7)	מיומנויות רגשיות-חברתיות	מיומנויות רגשיות-חברתיות (סה"כ קלפים: 23)
(4)	חוסן נפשי	
(5)	מאמצי בית הספר לקידום מעורבות חברתית של תלמידים	
(7)	מיומנויות לומד עצמאי	
(3)	תחושת שייכות	אקלים חינוכי (סה"כ קלפים: 25)
(5)	יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים	
(4)	יחסים חיוביים בין תלמידים לחבריהם	
(3)	התנהגות לא נאותה של תלמידים בכיתה	
(3)	מניעת אלימות וסכנות פגיעה ברשת	
(7)	מעורבות באירועי אלימות	

מטרות הפעילות

« יצירת שיח פתוח, המאפשר לתלמידים לבטא את רגשותיהם ומחשבותיהם ביחס לנושאי האקלים ומאפשר למורים להעמיק את הבנתם באשר לתחושות התלמידים.
« חשיבה משותפת כיצד לקדם בביה"ס סוגיות הקשורות באקלים.

מערך כיתתי (פעילות עם מחנכת או מורה מקצועית בתוך כיתה)

לפני הפעילות:

סביב כל שולחן עגול ישבו 4-5 תלמידים ויונחו ע"י אחד מן התלמידים. על כל שולחן עגול יונחו סדרת קלפי אקלים **מהסדרה הסגולה** - מיומנויות רגשיות חברתיות או **מהסדרה הכחולה** - אקלים חינוכי. בכל קבוצה יש להגדיר מי מהתלמידים מנחה את הקבוצה, שתפקידו גם לרשום את הערות חבריו. באם אין מספיק ערכות קלפים ניתן לחלק את הקלפים לפי תתי נושאים - צבעים כפי שמתואר בעמוד הראשון. יש להניח את הקלפים כשהתמונות כלפי המשתתפים (צד א').

שלבי הפעילות:

שלב 1 - צד א':

כל תלמיד בתורו בוחר קלף או לוקח את הקלף הראשון בחבילה, הוא מתבונן בתמונה ועליו לחבר משפט או תיאור בו יופיעו לפחות שתי מילים מן הרשימה המופיעה בקלף (המילה המודגשת בקלף חייבת להיות במשפט, ניתן להשתמש בהטיה של הפעלים בכל צורה). לאחר מכן הוא **מציג את התמונה** בפני החברים ומתאר את המשפט שהוא חיבר (ניתן להחליט שעל הקבוצה לתת ציון למקוריות והיצירתיות של מחבר המשפט בניקוד 1-10, הזוכה מקבל פרס).

שלב 2 - צד ב':

בשלב זה התלמיד מעניק את הקלף לאחד מן המשתתפים על פי בחירתו. מי שבידו הקלף, קורא את ההיגד בקול בפני חבריו, ומתבקש להתייחס להיגד על הצד **החיובי** מבחינתו כלפי בית הספר, חברים ומורים. לאחר מכן הוא יכול להציע הצעות או דרכים לשיפור או חיזוק על-פי ההיגד הכתוב. בסיום דבריו שאר החברים יכולים להשתתף בהצעות או רעיונות.

מנחה הקבוצה מסכם את הצעות ורושם לפחות הצעה אחת המוסכמת על רוב חברי הקבוצה, את ההצעות הם יעבירו בסוף הפעילות למורה אשר יעביר את ההצעות לוועדת אקלים.

מליאה:

כל קבוצה תבחר בין קלף אחד לשניים ותקריא את ההיגד במליאה, תציין מה היו התחושות לגבי ההיגד וכן הצעות או דרכים לשיפור.

מעגלי שיח בית ספרי (מערך בית ספרי)

מטרות: כפי שתואר לעיל.

לפני הפעילות:

סביב כל שולחן עגול ישבו כ-8 תלמידים מכיתות שונות (מומלץ להפריד בין חט"ע לחט"ב) וכל מעגל יונחה ע"י אחד מהמורים. על כל שולחן עגול יונחו אחת מן הסדרות סדרה אחת כחולה או סגולה (לפעילות זו יש צורך במספר רב יותר של ערכות). תונח מעטפה עליה כתוב "דברים נוספים שרצייתי לומר" ולצידה עטים ופתקיות.

* מומלץ להניח על כל שולחן כיבוד קל.

שלבי הפעילות:

אפשרות 1:

כל מעגל שיח יעסוק באחד מנושאי הליבה של האקלים (על השולחן יונח פתק גדול עם שם הנושא). אפשר לתת לתלמידים לבחור לאיזה מעגל שיח ללכת ואפשר לכוון אותם. בתום הזמן שהוקצב למעגל שיח, התלמידים יעברו למעגל בו עוסקים בנושא אחר. (כל תלמיד יעבור שני נושאים). הנושאים הינם: יחסי קרבה ואכפתיות בין מורים לתלמידים, יחסים חיוביים בין התלמידים לחבריהם בכיתה, מוגנות ואלימות, ועוד כפי שמתואר לעיל בפעילות מערך כיתה בחלק שלב הפעילות וניתן לחבר עם ההצעות המובאות שם.

תהליך המשך הפעילות עם התלמידים כפי שמתואר לעיל בשלבי הפעילות וניתן לחבר עם ההצעות המובאות בהמשך.

אפשרות 2:

כל מעגל יעסוק בכל נושאי האקלים.
לפי אפשרות זו, כל תלמיד ישתתף במעגל שיח אחד.

שלב 1:

את הקלפים יש להניח כשצד ב' - ההיגדים כלפי מעלה, מבקשים מכל תלמיד המשתתף במעגל לבחור שני קלפים מתוך כלל ההיגדים - קלף אשר לדעתו משקף חוזקה שקיימת בבית הספר/ בשכבה שלו וקלף שמשקף חולשה ולהסביר את בחירתו (ניתן לבחור קלפים שגם אחרים בחרו).

אפשרויות לשאלות ולשיח:

- א. כיצד ניתן לטפל בנושאים שהעליתם?
- ב. האם יש נושאים שהיו צריכים להופיע בהיגדים ולא הופיעו?
- ג. אם התלמידים מתקשים לבחור קלף ולדבר על עצמם (לדוג' בנושאי אלימות) אפשר לבקש מהם לבחור קלף שלדעתם משקף תחושות של תלמידים משכבה אחרת ו/או לבקש מהם לבחור קלף באופן אקראי ולהגיד באיזה מידה הוא משקף לדעתם את המצב בכיתה שלהם/ בשכבה/ בבית הספר?
- ד. בסיום ההקשבה לתלמידים (ורק אם המורה חש שהסיטואציה מתאימה לכך), יכול המורה לשתף את התלמידים בדברים שנעשים בבית הספר ביחס לנושאים השונים שהם העלו.
- ה. באם יש זמן או הקבוצה מעוניינת, ניתן להפוך את ערכות הקלפים לצד א' ולפעול עפ"י ההוראות המופיעות בקלף, ראו שלבי הפעילות בתהליך הכיתתי.

דגשים:

- « לא להתווכח עם התלמידים על תחושותיהם.
- « להימנע מלהזכיר שמות של מורים ותלמידים.

שלב 2:

לאחר שכל התלמידים בחרו קלפים, מציעים להם לכתוב על פתקית דברים נוספים שברצונם להביע ביחס להיגדים ולהכניס למעטפה (המטרה היא לאפשר לתלמידים להגיד דברים שהיה להם פחות נח להגיד בפומבי).

שלב 3:

בתום מעגלי השיח כל מורה שהנחה מעגל יעלה על הכתב את כל הדברים שאמרו התלמידים וכן את מה שכתוב בפתקים שבמעטפה ויציג את המסמך בפני ועדת האקלים לצורך המשך העבודה על נושאי האקלים.